

Spelmansvecka i Nyköping

kulmen på folkmusikåret

Lars Roos vid sitt välklingande piano, folkmusikgrupp från Lettland, J.P. Nyström och folkligt gästbud på Nyköpingshus. Allt under landshövdingens Bengt Gustafssons beskydd och medverkan.

Attraktionerna blir många vid Riksspelmansveckan den 11 till 17 juni i Nyköping. Hela stan blir folkmusik under en hel vecka. Arrangemanget är höjdpunkten på Folkmusik- och dansåret 1990 i Sörmland.

Leif Johansson är nyanställd vid Stiftelsen Kultur i Sörmland. Han är projektledare i länet för den stora satsningen och sitter som spindel i det stora nät av arrangemang som genomförs under året, med riksspelmansstämman som huvudnummer.

— När det var klart att Sörmland skulle få Riksspelmansveckan var alla kommu-

Det är en gigantisk uppgift han tagit på sig, Leif Johansson, nyanställd projektledare på Stiftelsen Kultur i Sörmland. Leif är projektledare för Folkmusik- och dansåret 1990 i Sörmland.

sik, berättar Leif Johansson. En kategori är brudmarscher som oftast saknar orgelarrangemang. Och då blir det Mendelsson eller Bröllopet på Ulvåsa istället.

I Lilla Malma kyrka kommer sex kyrkomusiker tillsammans spelmän att medverka vid en konsert. Temat blir just brudmarscher med en förhoppning att sörmlänningarna i fortsättningen ska gifta sig till mera lokal musik.

— Det blir en unik konsert. Det är ett förstagångsuppförande av arrangemang för folkliga brudmarscher.

Spelmanssemester

Den stora "grejen" under året blir dock riksspelmansveckan i Nyköping. Det blir en vecka med konserter, gammaldans, folkmusikutflykter, dansuppvisningar med kända och okända artister.

Och så blir det Zornmärkesuppspelningar. För att få kalla sig riksspelman måste Zornmärket i silver erövrats inför en kritisk jury.

— Vår förhoppning är att

andra. Till slut stod det mellan Nyköping och Vingåker. Nyköping drog dock längsta strået med sina möjligheter att härbärgera mycket folk och sin närhet till Stockholm.

1990 är folkdansen och folkmusikens år. Vår egen kultur ställs i centrum och målet är att alla ska beröras av Folkmusik- och dansåret. Över hela landet ordnas konserter, kulturprogram, studiecirklar, framträdanden i radio och TV.

Folkmusik- och dansåret betonar lokal särart, ökade kunskaper om din egen trakts kultur, gemenskap med sång, musik och dans samt internationella kultursamband.

Gammal idé

Tanken på ett speciellt år för vår egen kultur är flera år gammal. RFoD - Riksförbundet för folkmusik och dans - födde den. Idag har "året" förankrats i regering och riksdag. Folkmusik- och dansåret blir riksomfattande.

Stiftelsen Kultur i Sörmland är ansvarig i länet. Till sin hjälp har man tagit en kommitté med representanter från kulturförvaltningarna, studieförbunden, kommunala musikskolan, Spelmansförbundet och Ungdomsringen.

Med hjälp av arbetsgrupper i varje kommun är det nu meningen att skolor, studieförbund, invandrarföreningar, hembygdsföreningar, ja alla som tänkas kan ska jobba för att Folkmusik- och dansåret 1990 når varenda medborgare.

Generationer fattas

— Det är i grevens tid folkmusikåret genomförs, säger Leif Johansson. Vi har tappat ett par generationer i folkmusiken. Andra och mera kommersiella musikstilar har tagit över.

— Den svenska folkmusiken är ju någonting fint. Det gäller bara att väcka intresset för den igen, speciellt bland ungdomarna.

Ett led i att väcka ungdomens intresse för folkmusiken blir "grävlingen". Under motot "Gräv där du står" ska sörmländska skolbarn ta reda på vad man dansade förr och var, vilka som spelade, vilka instrument man använde. Vilka visor sjöngs och vad dansades?

Syftet är dubbelt. Dels ska barnen göras förtrogna med den egna folkliga traditionen och låta sig inspireras av vad de kan få höra om hur unga roade sig förr. Dels får man en viktig dokumentation utförd -

mängder av kunskaper om våra folkliga traditioner riskerar snart att falla i glömska.

Förhoppningsvis ska de nyvunna kunskaperna om folklig tradition återföras till den egna bygden.

Välkommen till världen

En sörmländsk idé som snart "stulits" i hela landet är "Välkommen till världen". Alla barn som föds under 1990 får ett kassetband fyllt med barnvisor, rim och ramsor.

Bandet har spelats in på Radio Sörmland och nu kopierats i 3.000 exemplar.

"Dansborgarmärket" är ett annorlunda grepp med simningen som förebild. Det blir inte fråga om någon distansdans utan endast om elementära kunskaper i folkdans. Vals, schottis och en valfri gammaldans bedöms av domare. Det handlar inte om något elituppträdandet utan bas-kunskaper. Alla som kan lite om gammaldans ska kunna ta märket.

— För den som inte kan de kunskaper som krävs för märket ges under året rika möjligheter att lära sig, säger Leif Johansson.

Lokalradion

Lokalradion i länet och lan-

det får också en stor roll i Folkmusik- och dansåret 1990. En ambition är att alla stationerna ska spela in fyra 20-minutersprogram med den musik som är speciell för just "sitt" län.

Hittills har ungefär hälften av lokalradiostationerna gett positivt besked. Nu hoppas man att även resten ska ta sitt ansvar.

Nappar alla blir det totalt 96 program som sedan åker landet runt på turné. Materialet ska sedan samlas i en folkmusikbank, varifrån intresserade kan låna.

Nu får även folkmusiken en plats i kommunala musikskolan. Eftersom folkmusiken inte har någon framträdande plats vid landets musiklärarutbildningar ägnas den heller inte något större intresse i musikskolan.

Vid en studiedag har nu länets musikledare presenterats ett material på ett tiotal låtar av nybörjarkaraktär. Dessutom har de invigts i Spelmansförbundets arkiv i Wetterstugan, Malmköping.

Brudmarscher

— Det finns massor med ospelad sörmländsk folkmu-

köpings kommun har slagit på stort med arrangemang som kan locka att stanna. Och så har man ju skärgården och havet in på knutarna.

Får Leif Johansson som han vill går vi alla och gnolar på låtar före årets slut. Folkmusiken ska förankras i våra medvetanden igen. Traditionen måste leva igen innan den är glömd och borta.

, Eldsjäl

Slutligen måste också nämnas lite om den sedan en månad anställda projektledaren, Leif Johansson. Han är född dalmas för 34 år sedan men uppvuxen i Nyköping. Leif är både riksspelman och fiolpedagog.

Han har genomgått Musikhögskolans fyraåriga utbildning. Han valde till skillnad mot de flesta andra den linje där folkmusiken utgör en stor del.

Leif är också ledamot i Sörmlands spelmansförbunds styrelse och dess utbildningsansvarige. Och så är han frilansmusiker med många engagemang i skolor och på olika institutioner.

Conny Toverland

1990 blir folkmusik och dansår i Sörmland

Varje Sörmlands-baby, som föds 1990, kommer att få en kassett med sörmländska rim, ramsor och barnvisor.

Det är ett av många projekt för Folkmusik och dansåret 1990.

1990 kommer att bli folkmusikens och gammeldansens år i hela Sverige. I Sörmland, där landets äldsta och kanske livaktigaste spelmansförbund finns, kommer massor av saker att hända. Bland mycket annat finns en lång rad projekt, vilka presenterades av Stiftelsen Kultur i Sörmland på tisdagen.

• Välkommen till världen är en kassett med inspelade barnvisor, rim och ramsor av sörmländskt ursprung.

Vaije nyfött barn kommer att få en kassett. Bandet är inte riktigt klart, så de som redan hunnit ut får hem det i brevlådan. 3 000 barn beräknas födas i länet i år.

• Ta dansborgarmärket! Massor av tillfällen att "dansa upp" kommer att bjudas under året. Alla som hjälpligt klarar vals, schottis samt ytterligare en valfri gammeldans, blir godkända.

• Folkmusik-grävling är ett "Gräv där du står"—projekt för skolbarn. Här gäller det att få barnen intresserade av folkmusik och dans medan de ännu har förfäder i livet som går att lära sig av.

• Sörmländska brudmarscher — från och med 1990 går det att gifta sig kyrkiigt till en sörmländsk brudmarsch. Det har hittills varit omöjligt, men nu har ett gäng kyrkomusiker skrivit arrangemang för sörmländska brudmarscher. De presenteras den 27 januari i Lilla Malma kyrka.

• Studiedagar för lärare för att få ut mer folkmusik i framförallt musikskolorna. De är ganska ensidigt inriktade på klassisk musik, inte för att lä-

• Massor av tillfällen att spela och dansa — bland annat ta Dansborgarmärket — blir det i Sörmland under Folkmusik och dansåret.

rarna inte vill, utan för att de inte kan lika mycket om folkmusik, tror Kultur i Sörmland.

• Låtläger i sommar för

stråkelever vid länets musikskolor.

• Invandrad folkmusik — folkmusik är inte bara svensk.

För många invandrare är deras egen folkmusik en trygghet. Projektet går ut på att leta upp den. **Karin Reibring**

F O/. JsC£~r st(D 9o - o/- /o